

Gerillakrigets natur

Ur "Gerillakrig" av Che Guevara 1960

Det kubanska folkets väpnade seger över Batista-diktaturen var inte bara en historisk seger som uppmärksammades av observatörer i hela världen. Segern vände också upp och ner på gamla föreställningar om hur folken i Latinamerika skall bete sig. Den har på ett påtagligt sätt visat att ett folk genom gerillakrig kan befria sig från en förtryckarregering.

Vi tror att den kubanska revolutionen har givit tre grundläggande bidrag till de amerikanska revolutionära rörelsernas arbetssätt genom att visa att:

1. De folkliga krafterna kan vinna ett krig mot den reguljära armén;
2. Man behöver inte alltid invänta alla förutsättningar för att göra revolution; upprorets kärna kan frambringa dem;
3. I det underutvecklade Amerika bör den väpnade kampens tyngdpunkt ligga på landsbygden.

De två första punkterna riktar sig mot uppgivenheten hos de revolutionärer eller pseudorevolutionärer som tar sin tillflykt till, eller ursäktar sin passivitet med att hävda att det inte finns något att göra mot den reguljära armén. De riktar sig också mot dem som väntar sig att alla objektiva och subjektiva förutsättningar mekaniskt skall uppstå och inte bekymrar sig om att påskynda utvecklingen. Sanningen i dessa två punkter är uppenbar, men den ifrågasattes tidigare på Kuba och ifrågasätts troligen fortfarande i Latinamerika.

Givetvis är inte blotta impulsen från gerillan tillräcklig för att skapa de nödvändiga villkoren för revolutionen. Man måste komma ihåg att det behövs ett minimum av gynnsamma förutsättningar för att skapa och befästa denna första kärntrupp. Det är nödvändigt att visa folket att det är omöjligt att med fredliga medel fortsätta kampen för samhällsförändringar inom den rådande samhällsordningen. Freden är redan bruten genom att förtryckets krafter håller sig kvar vid makten mot lag och rätt.

Under dessa omständigheter kommer folkets

missnöje att ta sig mer och mer beslutsamma uttryck, och det ögonblick kommer då motståndet utkristalliseras i en kamp som till en början provoceras fram av makthavarnas förhållningssätt.

Om en regering kommit till makten genom någon form av folkligt val, det må vara manipulerat eller ej, och uppehåller åtminstone ett sken av konstitutionell laglighet kan fröet till gerillan inte utvecklas innan den lagliga kampens alla möjligheter uttömts helt och hållet

Den tredje punkten är av strategisk natur. Den riktar sig till dem som med hänvisning till dogmatiska kriterier vill koncentrera den folkliga kampen till rörelser i städerna och helt glömmer bort landsbygdsbefolkningens väldiga betydelse i alla Amerikas underutvecklade länder. Det är inte fråga om att nedvärdera de organiserade arbetarnas kamp, utan helt enkelt om att på ett realistiskt sätt analysera våra möjligheter i ljuset av de svårigheter den väpnade kampen innebär, då de vanliga konstitutionella rättigheterna upphävts eller förtrampas. Arbetarrörelserna måste då gå under jorden och vara beredda att vapenlösa och laglösa möta oerhörda faror. På landsbygden är det inte lika svårt eftersom befolkningen har stöd av den väpnade gerillan på platser som inte kan nås av vedergällningsaktioner.

Senare kan vi göra en grundligare analys, men dessa tre slutsatser kan vi redan nu dra av den kubanska erfarenheten och det är vårt viktigaste bidrag.

Gerillakriget, stödunkten för ett folks kamp för sina rättigheter, erbjuder sinsemellan vitt skilda kännetecken och faser trots att det alltid är ett uttryck för samma vilja till frigörelse. Det är uppenbart – vilket teoretikerna också mycket riktigt säger – att kriget följer en rad vetenskapliga lagar och att den som går emot dessa lagar är dömd att misslyckas. Gerillakriget är en fas av det klassiska kriget och bör styras av dess lagar. Men i kraft av sina speciella egenskaper följer gerillakriget dessutom vissa andra lagar som man måste böja sig för. Det enskilda landets

geografiska och sociala förutsättningar avgör självfallet de former gerillakriget där skall anta, men de grundläggande lagarna är väsentliga för alla strider av denna typ.

Vår avsikt nu är att finna grundförutsättningarna för denna typ av strid, de regler som de folk som försöker befria sig bör följa. Vidare att överföra praktisk erfarenhet till teoretisk kunskap och att strukturera och generalisera denna erfarenhet så att den kan bli användbar för andra.

Först måste man slå fast vilka de stridande parterna är. Å ena sidan finns den förtryckande kärntruppen med en väl utrustad och disciplinerad reguljär armé i sin tjänst. Denna kärna kan i många fall räkna med understöd från utlandet och från de små byråkratgrupper som ofta kretsar kring förtryckaren. Å andra sidan finns befolkningen i det aktuella landet eller området. Det måste understrykas att gerillakriget är en folkslig kamp: gerillan är en liten beväpnad grupp, en kämpande förtrupp som hämtar sin styrka hos folket. Gerillan är numerärt underlägsen den reguljära armén som den kämpar mot och dess vapenmakt är mindre. Gerillakrig kan man tillgripa när man har folkflertalets stöd men oändligt mycket färre vapen än den förtryckare man försvarar sig mot.

Gerillan måste alltså räkna med ett totalt stöd från den lokala befolkningen. Det är ett villkor *sine qua non*. Detta framstår klart om man jämför med ett rövarband som opererar i ett område. Dessa band har alla en gerillaarmés kännetecken: sammanhållning, respekt för ledaren, mod, kännedom om terrängen och ofta en djärvt utformad taktik. Det enda som fattas dem är folkets stöd och därför blir de ofrånkomligen oskadliggjorda eller utplånade av folket.

Efter att ha analyserat gerillans sätt att operera, dess form för strid och sedan man förstått att den utgår från folket, återstår frågan: vad kämpar gerillakrigaren för? Den ofrånkomliga slutsatsen är att gerillakrigaren är en social reformator som tar till vapen för att hävda folkets högljudda protest mot sina förtryckare och slåss för att förändra den sociala ordning som håller alla vapenlösa bröder i ärelöshet och nöd. Gerillan angriper den institutionella ordningens villkor i ett givet skede för att med så stor kraft som möjligt bryta sönder den institutionella strukturen.

Vid en mer ingående analys av gerillakrigets taktik inser man att gerillakrigaren bör ha en perfekt kännedom om terrängen, om vägar för framryckning och reträtt, om var det är möjligt att förflytta sig snabbt, om gömställen och naturligtvis om folkets stöd. Allt detta anger att gerillan bör förlägga sina aktioner till en sparsamt befolkad jordbruksbygd, där folket i första hand kämpar för att åstadkomma en förändring av äganderätten till jorden. Gerillakrigaren är med andra ord en jordbruksreformator. Han tolkar böndernas vilja att äga jorden, äga sina produktionsmedel och sina djur, allt som de i årtal eftertraktat, allt som utgör deras liv och platsen där de vill gå i graven.

Vi måste klargöra att det förekommer två olika typer av gerillakrig. Den ena, som kompletterar en stor reguljär armés manövrer, till exempel de ukrainska partisanerna i Sovjetunionen, berörs inte av denna analys. Bara den andra typen intresserar oss här: en väpnad grupp som bekämpar en etablerad makt – den må vara kolonial eller ej – och som skaffar sig jordbruksområden som bas och utbreder sig där. Vilken ideologi som än inspirerar till kampen har den inriktningen på jordfördelningen som ekonomisk grundval.

Mao Tse-tungs Kina börjar i södern med stridande kärnor av arbetare som besegras och nästan förintas. Rörelsen etableras inte och börjar inte växa förrän efter den långa marschen, då man stöder sig på landsbygden och för fram jordreformen som grundval för kampen. Ho Chi Minhs kamp i Indokina stöder sig på risodlande bönder under det franska oket, och med deras kraft fördrivs kolonialherrarna. I båda dessa fall förekommer en parentes av fosterländskt krig mot den japanska angriparen, men det förändrar inte att grundvalen förblir kamp för jorden. I fallet Algeriet finner den viktiga arabiska nationalismen sin ekonomiska motivation i en miljon franska bosättares avkastning av merparten av all odlingsbar jord i Algeriet. I andra länder, som Puerto Rico, där öns speciella förutsättningar inte medgivit gerillakrig, grundar sig nationalkänslan, som blivit djupt kränkt genom den dagliga diskrimineringen, på böndernas anspråk på den jord som nordamerikanerna berövat dem, trots att dessa bönder ofta proletariseras. Det var denna grundläggande tanke som, trots de helt annorlunda

omständigheterna, inspirerade de små godsägare, bönder och slavar på storgodsen på östra Kuba som gick samman för att gemensamt försvara rätten att äga sin jord under det 30-åriga frihetskriget mot Spanien.

Trots sina särdrag som krigsform, och möjligheterna att gerillan utvecklas, att den förändras, att dess kärna kan stärkas och klara ett ställningskrig, så ska denna kampform ändå betraktas som ett frö eller en ansats. Möjligheterna att utöka gerillakriget, att förvandla krigföringen till ett traditionellt ställningskrig är lika stora som möjligheten att slå fienden i varje strid, varje drabbning och varje skärmytsling. Sålunda är det en grundläggande princip att aldrig någonsin inlåta sig i en drabbning, strid eller skärmytsling man inte med säkerhet vinner. En illvillig definition säger att *gerillakrigaren är krigets jesuit*. Det syftar på att gerillans viktigaste metod är överrumpling, list och nattliga aktioner. Detta innebär självfallet en viss jesuitmoral som framkallats av omständigheter som i vissa lägen tvingar fram åtgärder, som strider mot den romantiska och sportsliga anda man försöker intala oss att kriget förs i.

Ett krig är alltid en kamp där var och en av motståndarna försöker förgöra den andra. För att lyckas med detta använder man sig, förutom av sin styrka, av alla upptänkliga tillvägagångssätt och knep. Strategi och taktik är ett åskådliggörande av de mål man satt upp och av de tillvägagångssätt man använder för att uppnå dem. Dessa inbegriper att utnyttja motståndarens alla svaga punkter. Om man går till den traditionella krigföringen, märker man att varje pluton var för sig uppvisar samma kännetecken som gerillan: överraskningseffekter, list och nattliga överfall. Om denna taktik inte använts beror det på att det är omöjligt att överrumpla den som vaktar på andra sidan. Men eftersom gerillan i sig själv är en väpnad division och eftersom det finns stora områden som inte övervakas av fienden, kan den alltid skapa en överraskningseffekt, vilket också är gerillans skyldighet.

Slå till och fly är en nedsättande beskrivning av gerillakrigarens metod, och en riktig beskrivning. Slå till och fly, vänta, spionera, kom tillbaka och slå till och fly igen, om och om igen, utan att ge motståndaren något som helst andrum. Dessa reträtter och denna vägran att strida öppet kan

tolkas negativt. De är emellertid konsekventa med gerillakrigets allmänna strategi och målet är detsamma som för varje annat krig: att vinna segern, att förgöra fienden.

Det är klart att gerillakriget bara är en av krigets faser och att denna fas inte ensam kan leda till segern. Gerillan är en av krigets första faser och utvecklas till dess rebellarmén genom att hela tiden växa får karaktären av reguljär armé. Då kommer den att vara mogen att tillfoga fienden de avgörande slagen och att hembära segern. Denna seger kommer alltid att vara en reguljär armés verk även om striden ursprungligen inleddes av en gerilla.

På samma sätt som generalen för en division i ett modernt krig inte bör stupa i täten för sina trupper, bör gerillakrigaren som är sin egen general inte dö i varje slag. Han är beredd att ge sitt liv, men gerillakrigets positiva aspekt är att varje gerillakrigare inte är redo att dö för ett ideal utan för att förvandla det till verklighet. Detta är grunden, gerillakrigets innersta väsen. Det underverk som förmår en liten grupp människor, den väpnade förtruppen för folket som stöder den, att se förbi det omedelbara taktiska målet och att beslutsamt försöka förverkliga ett ideal, att krossa de gamla mönstren och att skapa ett nytt samhälle som befrämjar den sociala rättvisa man kämpar för.

Sett ur den synvinkeln kommer alla nedsättande omdömen i en helt annan storslagen dager, genom det storslagna mål gerillan eftersträvar. Det ska inte tolkas som om vilka omvägar som helst är berättigade för att nå målet. Men denna hållning i en strid som inte ett ögonblick får mattas av, denna ståndaktighet inför de stora problemen och det slutgiltiga målet är gerillakrigarens storhet.

Översättning: Eva Björklund